

юриспруденція належить до тих небагатьох видів діяльності, в яких моральність і духовність передують ознакам професійної майстерності.

Список посилань

1. Про судоустрій і статус суддів. Верховна Рада України. Закон України від 02.06.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

2. Хартія основних принципів європейської адвокатської професії. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU06301>

3. Про затвердження правил професійної етики нотаріусів України. Міністерство юстиції України. Наказ від 07.06.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>

4. Про прокуратуру. Верховна Рада України. Закон України від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-46>

ПРОБЛЕМА ПЛАГІАТУ У НАУКОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Горб-Гаврильченко І. В.

кандидат медичних наук, доцент,

доцент кафедри терапевтичної стоматології та стоматології ФПО

Дніпровський державний медичний університет

м. Дніпро, Україна

Швидкий розвиток сучасних інформаційних технологій та електронних ресурсів у світі значно покращують спілкування та обмін власних поглядів серед освітянської та наукової спільноти. Це дозволяє досить швидко та зручно обмінюватися різними винаходами та новинками не лише в окремих регіонах країни, але й за кордоном, що розширює кругозір освітян та науковців. Але такий широкий доступ до інформації викликав деяку зворотну реакцію при її використанні. Мова йде про недобросовісне використання доступних інтернет-ресурсів окремими науковцями, не зважаючи на заклики стосовно культури користування. Мається на увазі явище плагіату, яке масово виникла наукових колах. Ці так звані «науковці» представляють свої наукові роботи користуючись чужими матеріалами, не дослідивши об'єкти самостійно. Звичайно таке становище не могло залишити осторонь

світову освітню політику та політику України. Закон України «Про освіту» передбачає таке поняття як академічна доброчесність [1, 2].

Що ж мається на увазі під терміном академічна доброчесність? Академічна доброчесність – це законні правила та морально-етичні принципи які існують в науковому середовищі, їх повинні дотримуватися під час навчання, викладання та здійснення науково-дослідної діяльності. Ідеалом науки та освіти має бути дотримання цих правил [3, 4].

Коли заходить мова академічну добропорядність у науковому суспільстві українських ВУЗів, проблемою №1, звичайно, є плагіат [5]. «Плагіат» – з юридичної точки зору трактується, як шахрайство, привласнення собі авторського права на чужий авторський твір, відкриття, винахід тощо. Такі випадки регулюються законом України «Про авторське право і суміжні права» [6]. Зважаючи на масштаби плагіату в сучасній науці існують, як ефективні методів виявлення загальних ознак даної академічної недоброчесності, так і різні механізми адекватної боротьби з таким негативним явищем. Орієнтиром служить і те, що майже всі ВУЗи затвердили Кодекс честі (Кодекс етики, Кодекс академічної доброчесності).

Головний та перший інструмент контролю це перевірка наукових праць за системами Антиплагіат. Їх велика безліч. Основним принципом роботи більшості антиплагіатних програмних забезпечень є аналіз критерію технічної унікальності досліджуваного матеріалу, шляхом залучення онлайн-сервісів з Інтернету або конкретних програм. Як безкоштовні програми перевірки тексту на плагіат широко використовуються такі: UNPLAG, Advengo Plagiatius, ANTIPLAGIAT, Etxt Antiplagiat та багато інших сервісів. Чим наукова праця серйозніша, тим складніша структура її перевірок. При оцінці дисертацій, кваліфікаційна комісія або інші компетентні органи, оцінюють дисертації з урахуванням правил academic integrity, у тому числі і перевіряють документ на «чистоту» перекладу. У разі, якщо програма показує, що всі норми авторського права дотримано, оприлюднені результати досліджень достовірні, вказано на оригінальність роботи і всі посилання на використані джерела інформації підтверджені, а також автор добре орієнтується у своїй роботі, то перевірка на дотримання академічної доброчесності пройдена. Якщо ж робота перевірку системою не пройшла – вона не допускається до захисту. Це, так званий, «пом'якшений» результат перевірки, але, в залежності від значущості роботи, за порушення авторського права можуть притягти до кримінальної відповідальності. Крім цього, у якості покарання, може бути широке обговорення явища плагіату у відкритій пресі.

Одже, не зважаючи на досить високу зацікавленість у дотриманні академічної доброчесності, як науковців, так і держави, проблема плагіату в нашій країні стоїть дуже гостро. З одної сторони через відсутність досконалих методів перевірки, з іншої сторони – не завжди наявність високої культури та етики у здобувачів. Тільки виховання нетерпимості до плагіату, як прояву низької культури і слабкості людини, що претендує на високий інтелектуальний рівень буде сприяти зменшенню таких ганебних вчинків. Культуру академічної доброчесності слід виховувати починаючи зі школи.

Список посилань

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. Вісник Верховної Ради. 2017. № 38–39.

2. Лист МОН України «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211> (дата звернення: 12.05.2021)

3. Кодекс академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2021/03/Кодекс-академічної-доброчесності.pdf> (дата звернення 25.12.2021).

4. Семенюк Т.В. та ін. Академічна доброчесність у сучасному цивілізованому світі та в Україні. International scientific conference «International scientific integration '2021»: conference proceedings. Series «SWorld–US Conference proceedings». No 8, Washington, October 19. USA, 2021. P. 121–130.

5. Тарасенко Ю., Клим В., Смірнов В. Плагіат як елемент негативу та критичності сучасної освіти. Роль науки та освіти в забезпеченні сталого розвитку : зб. матеріалів міжнар. наук. конф., м. Катовице, 20–21 січня 2022 р. Польща, 2022 р.

6. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII. Відомості Верховної Ради, 1994. № 13.